

Изх. № 371/03.08.2016 г.

**ДО
Г-ЖА МИГЛЕНА КУНЕВА
ЗАМЕСТНИК МИНИСТЪР-
ПРЕДСЕДАТЕЛ ПО КООРДИНАЦИЯ
НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ПОЛИТИКИ И
ИНСТИТУЦИОНАЛНИТЕ
ВЪПРОСИ И МИНИСТЪР НА
ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

**Г-Н ВЛАДИСЛАВ ГОРАНОВ
МИНИСТЪР НА ФИНАНСИТЕ НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

**УВАЖАЕМА Г-ЖО КУНЕВА,
УВАЖАЕМИ Г-Н ГОРАНОВ,**

Асоциацията на индустриалния капитал в България (АИКБ) нееднократно е изразявала пред Вас загрижеността си от все по-острата липса на подготвени кадри в широк спектър професии в областта на техническите науки и конкретно – в сферата на машиностроенето, електротехниката, транспорта и логистиката, информационните технологии. През месец април ние подготвихме и изпратихме до г-жа Кунева писмо с молба за повишаване на държавната субсидия в областта на техническите науки (Вх. № 1101-75/21.04.2016 г.). **В момента продължаваме да сме силно обезпокоени от факта, че младите хора са все по-малко привлечени от техническите специалности, а същевременно диференцирания норматив за издръжката на един студент по професионални направления „Електротехника, електроника и автоматика“, „Машинно**

инженерство“, „Енергетика“, „Общо инженерство“, „Информатика и компютърни науки“ и „Транспорт, корабоплаване и авиация“ **остава нисък – 2,40** (определен в Постановление №162 от 20 юни 2001 г. на Министерски съвет за определяне на диференцирани нормативи за издръжката на обучението на един студент по професионални направления).

*Например машиностроенето е сред най-потърпевшите отрасли що се отнася до намирането на квалифициран персонал. А по данни на НСИ и досега (юли 2016), България е лидер в износа на някои нишови продукти, където се наблюдава ръст в износа на стоки с по-висока добавена стойност като машини, детайли и възли за автомобили, електрически и електронни изделия. Тази група стоки **от областта на мехатрониката, формира най-висок дял на износ, като заема първо място с близо 19% дял за 2015 г.** Отделно износът на електроника и електротехника за последните 15 нараства почти 13 пъти, а най-голям скок бележи износът на транспортни средства и техни детайли – 34 пъти. Мехатрониката и автоматизацията се очаква да бъдат основен мост в бъдеще между индустриалните системи, комбинирайки механика, електроника и софтуер.*

Тези позиции изискват добре подготвена и качествена работна сила, с висока производителност, за да се запази постигнатото статукво. За съжаление все по-трудно се намират както подготвени специалисти, така и изпълнители – настройчици, оператори, програмисти. Такива кадри не се подготвят в училищата от години. **В повечето заводи, средни и големи предприятия, между 30 и 50 % от заетите са на средна възраст над 52 г.** Тези хора поетапно придобиват право на пенсия и приключват своята трудова дейност. Същевременно ежедневно в производството навлизат нови технологии и машини, които се нуждаят от добре обучени и по съвременни програми млади хора. През последните 35-40 години във всички високоразвити индустриални страни се проявява голямо внимание към машиностроителното производство и неговата автоматизация. Съвременното машиностроене интегрира в себе си все повече електроника и автоматика във вид на сензори, актуатори и компютри в разработваните уреди, машини и системи. Проектирането, производството и експлоатацията на мехатронни системи изисква нов инженерен подход поради съвместното функциониране на компоненти от механиката, оптиката, оптоелектрониката, електротехниката и електрониката, характерно за тези системи.

Нашите членове от браншовите организации в областите **машиностроене, спедиция и информационни технологии** няколкократно са заявявали, че е необходима реформа, която да повиши привлекателността на професиите в посочените професионални направления, както и към нови специалности като „Мехатроника“. Не на последно място Министерство на финансите и Министерство на образованието и науката следва да подкрепят именно професии, които са търсени на пазара.

Съвременните инженери се подготвят по образователни програми във ВУЗ за 4-5 години. Изучаването на техническите науки изисква усвояването както на фундаментални, така и на редица практически дисциплини, което задължително е свързано с провеждане

на учебна практика със съвременна техника и в лаборатории, отговарящи на технологичното развитие на пазара. Проучванията, които работодателските организации правят ежегодно сред членовете си, показват по недвусмислен начин, че нараства броят на длъжностите, изискващи по-висока образователна квалификационна степен най-вече в технически специалности. **С развитието на технологиите и въвеждането на все повече иновации, наличието само на диплома за степен на техническо образование не винаги е доказателство за достатъчно знания и умения.** Дигитализацията на процесите на всички нива изисква допълнителни и завишени технически умения, включително от ръководния персонал. Привеждането на образованието в съответствие с технологичното ниво на предприятията изисква голям финансов ресурс. Всички браншови организации в страната активно помагат за осигуряването на практики, стажове, стипендии и др. За издръжката на един студент в техническите университети е необходима материална база, гарантираща качество на обучението - за внедряване на иновационни методи на обучение, модернизиране на техническата база и подпомагане израстването на преподавателския състав или за качествено обучение е необходим значително по-голям от сегашния финансов ресурс.

Също така, следва да се има предвид, че не само диференцираните нормативи не са променени от 2001 г., но и определяния ежегодно базов норматив за издръжка на обучението на един учащ се в държавните висши училища чрез Постановленията за изпълнение на държавния бюджет **е в размер 693 лв. от 2010 г. насам**, като през 2010 г. е дори намален от 963 лв. до настоящите 693 лв., без да са ясни причините за това.

В тази връзка ние предлагаме да се предприеме поетапно увеличение на диференцирания норматив за издръжката на обучението на един студент по посочените професионални направления през следващите две години от сегашното ниво 2,40 до 5,00. Този норматив, при сегашния базов норматив за издръжката на един учащ, ще даде възможност за повишаване качеството на образованието по технически специалности и ще даде възможност за привличане на повече кандидати в техническите висши училища, а и не на последно място ще способства за намаляване дела на ранно отпадащите (още в първи до трети курс) студенти.

Същевременно **предлагаме средствата, необходими за увеличаване на диференцирания норматив за технически специалности, да бъдат за сметка на намаляване на план-приема, за професионалните направления по чл.1, т.т. 1 и 2 от ПМС №162 от 20.06.2001 г.** за определяне на диференцирани нормативи за издръжката на обучението за един студент по професионални направления и най-вече по специалностите „Право“ и „Икономика“, който през последните години станаха неделима част от програмите на всички ВУ. **Например най-голям брой студенти за учебната 2014/2015 са се обучавали в професионални направления „Икономика“ (60 535), „Администрация и управление“ (27 683) и „Право“ (11 475) , в сравнение с тези по направление**

„Електротехника, електроника и автоматика“ (8 351) или „Машинно инженерство“(5 287) за същия период.

Чрез намаляване на план-приема за нетърсени от работодателите специалности ще се намали тяхната издръжка и средствата ще могат да се пренасочат към търсени на пазара на труда специалности, като се увеличава постепенно диференцирания норматив за част от специалностите по чл.1, т.3 от ПМС №162 от 20.06.2001 г.

Разчитаме на Вашето съдействие при подготовката на Закона държавния бюджет и ПМС за неговото изпълнение да разгледате поставените въпроси, за да се вземат навременни мерки за обезпечаване на българския бизнес.

С УВАЖЕНИЕ,

**ВАСИЛ ВЕЛЕВ,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ НА
АСОЦИАЦИЯ НА ИНДУСТРИАЛНИЯ
КАПИТАЛ В БЪЛГАРИЯ**